

DOBRE PRAKTYKI Z PROGRAMÓW I PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH

Rewitalizacja jest procesem społecznym, w którym powinni aktywnie uczestniczyć wszyscy zainteresowani. Dlatego też podstawą udanej rewitalizacji jest zidentyfikowanie na wczesnym etapie wszystkich podmiotów i grup społecznych (interesariuszy), których interesy mogą być związane z tym procesem. Jest to również przedsięwzięcie polegające na umiejętnym połączeniu często przeciwstawnych interesów dla osiągnięcia wspólnie akceptowanego celu.

Proces udanej rewitalizacji powinien być przede wszystkim celem samorządu lokalnego. Władza lokalna posiada ważną i niezbywalną rolę w tym względzie, ale nie jest w stanie sama przeprowadzić go skutecznie. Nieodłącznym elementem w procesie rewitalizacji jest rozwijanie dialogu i współpraca pomiędzy podmiotami prywatno-publicznymi oraz włączenie we wspólne działania i inicjatywy możliwie wiele podmiotów działających w i na rzecz lokalnej społeczności. Niezwykle ważne jest tu zaangażowanie organizacji pozarządowych i innych interesariuszy oraz przede wszystkim społeczności lokalnej z obszaru wskazanego do interwencji. Władza lokalna powinna tworzyć korzystny klimat dla partnerów społecznych, skłaniający ich do aktywnego udziału w tym procesie. Tylko rzeczywisty wkład ze strony trzeciego sektora i społeczności lokalnej, w tym przedsiębiorców, jest w stanie doprowadzić wspólnie z działaniami gminy i innych interesariuszy do osiągnięcia sukcesów.

Zgodnie z ideą partycypacji społecznej mieszkańcy powinni aktywnie uczestniczyć w sprawach dla nich istotnych, dzielić się swoimi doświadczeniami oraz poglądami i wypracowywać wspólny plan działań. Szeroki i efektywny udział obywateli jest sprawą niezmiernie istotną. Prowadzenie konsultacji społecznych ułatwia podejmowanie trafnych decyzji oraz zapobiega lokalnym konfliktom czy protestom. Dialog między organami władzy a społecznością lokalną pozwala także na budowę kapitału społecznego opartego na zaufaniu.

W powszechnym mniemaniu określenie „rewitalizacja” w odniesieniu do przestrzeni miejskiej utożsamiane jest zwykle z remontem lub renowacją istniejącej zabudowy: kamienic lub innych budynków, dróg, placów, parków, itp. Jest to związane z faktem, że działania remontowe i adaptacyjne są najbardziej spektakularne i widoczne. Rewitalizacja to jednak proces wielowymiarowy, który nie ogranicza się wyłącznie do rewitalizacji „twardej”, czyli remontów infrastruktury technicznej. Najistotniejszą częścią rewitalizacji jest rewitalizacja „miękką”, społeczna obejmująca uzdrowienie tkanki społecznej i gospodarczej danego obszaru. Aspekty społeczne są w rewitalizacji równie istotne co sfera techniczna, a nawet istotniejsze bo mające w efekcie przynieść poprawę jakości życia mieszkańców oraz ożywienie gospodarcze i odbudowę więzi społecznych.

Poniżej przedstawiono dobre praktyki programów i projektów rewitalizacyjnych, w których uwaga koncentruje się właśnie na rewitalizacji społecznej, włączenia społecznego i odbudowie więzi społecznych jako kluczowego elementu uzdrowienia tkanki społecznej. Są to jednak tylko przykłady, które nie powinny stać się schematami do powielania i powtarzalną praktyką. Na dobrą praktykę nie ma jednego przepisu. Każde środowisko, każda sytuacja, w której dobra praktyka występuje jest specyficzne, jedyne w swoim rodzaju. Dobre praktyki jakkolwiek cenne poglądowo nie powinny być naśladowane bezrefleksyjnie, nie powinny pozbawiać naśladowców kreatywności, i odniesienia do rzeczywistości, w której działają¹¹⁴.

Nikiszowiec (Katowice)

Podstawą wszelkich działań było tu uruchomienie w 2008 r. finansowanego z EFS w ramach PO Kapitał Ludzki 2007 – 2013 Programu Centrum Aktywności Lokalnej w Nikiszowcu (PCAL). Kluczowe znaczenie miało opracowanie w ramach tegoż Programu „Mapy zasobów i potrzeb lokalnych dzielnic

¹¹⁴ Waldemar Jan „Nikiszowiecki alfabet organizatora społeczności lokalnej”, Rewitalizacja społeczna - od aktywizacji do rozwoju lokalnego, s. 55